

Circulaire kansen voor nutriëntrijke reststromen voor inzet als meststoffen

Oplegnotitie bij rapport 'Kansen en consequenties van VO EU 2019/1009 voor reststromen DBC', NMI 2022

Het Dutch Biorefinery Cluster (DBC) ziet reststromen die ontstaan tijdens de verwerking van voedingsgewassen graag op de meest duurzame wijze gevaloriseerd worden. De stromen zijn rijk aan nutriënten en organisch stof. In het verleden werd nutriëntenkringloop zo veel en zo lokaal mogelijk gesloten door het terugbrengen van deze reststromen naar het land waar de voedingsgewassen geteeld worden. Door diverse ontwikkelingen in de markt en het beleid zijn de afzetmogelijkheden voor dergelijke natte en nutriëntrijke stromen echter steeds beperkter geworden. Onlangs is de EU-verordening 2019/1009 bemestingsproducten van kracht geworden. Hiermee kunnen ook organische meststoffen en bodemverbeteraars met CE-markering op de markt worden gebracht, naast de bestaande regulering van deze producten als nationale meststoffen zonder CE-markering. Dit biedt mogelijk meer ruimte voor de verhandeling en toepassing van de voor DBC relevante agro-industriële nutriëntrijke reststromen. NMI is gevraagd de relevante aspecten, mogelijkheden en consequenties in kaart te brengen, en ook welke acties zullen moeten worden ondernomen om in het licht van de wettelijke wijzigingen een duurzame benutting van deze nutriëntrijke stromen als meststoffen in de landbouw te bereiken.

Voor veel agro-industriële stromen brengt de nieuwe EU-verordening nauwelijks tot geen verandering met zich mee. Enerzijds omdat de Nederlandse Meststoffenwet voor toepassing in Nederland van kracht blijft, anderzijds omdat binnen de nieuwe verordening vergelijkbare regels gelden. Desondanks vragen wij aandacht voor enkele belangrijke aandachtspunten.

- Het gebruik van organische meststoffen met CE-markering kan leiden tot hogere vrachten zware metalen. Het Dutch Biorefinery Cluster (DBC) is hier geen voorstander van.
- Het volgens de EU-verordening mogelijk mengen van veilige meststofcomponenten zodat ze als mengsel voldoen aan de eisen aan minimale gehalten aan waardegevende bestanddelen en grenswaarden aan verontreinigingen zou ook in Nederland ingevoerd moeten worden;
- Aerobe biomassa uit de voedingsmiddelenindustrie moet een andere status krijgen dan die van zuiveringslib uit riool- of industrieel afvalwater zodat deze naar het land teruggebracht kan worden en circulariteit bevordert wordt. De kwaliteit van deze stromen is goed te borgen.
- Gebruik van nutriëntrijk proceswater als meststof dient te worden verkend.

Risico op verhoogde dosering van zware metalen

Het gebruik van organische meststoffen met CE-markering uit andere lidstaten kan tot (veel) hogere doseringen aan zware metalen per hectare leiden bij toepassing van dezelfde gebruiksnormen als voor gebruik van organische meststoffen die vallen onder de Nederlandse Meststoffenwet. Dit is zorgelijk. DBC is geen voorstander van het verhogen van de vracht zware metalen. Dit zal er o.a. toe leiden dat deze zware metalen ook tot hogere concentraties in nationale meststromen leidt, waardoor de afzet steeds lastiger wordt onder de Nederlandse Meststoffenwet.

Wij vragen specifiek aandacht hiervoor in het proces van harmonisering van de Nederlandse meststoffenwet met de vereisten aan de EU-verordening bemestingsproducten. Wij achten het belangrijk dat de akkerbouwsector bij deze discussie betrokken wordt.

Meststofcategorieën versus specifieke meststoffen

In de EU-verordening worden beschrijvingen gegeven van categorieën van meststoffen die onderdeel kunnen zijn van een mestproduct: *Component Materiaal Categorieën (CMC's)*. Zo zijn alle gewasresten (mits ze voldoen aan de conformiteitseisen) toegestaan als component in meststoffen. In Nederland moet voor elke nieuwe stroom apart toestemming worden aangevraagd. Zo zijn bieten- en aardappelloof en aardappelstoomschillen niet opgenomen terwijl ze een integraal onderdeel zijn van CMC2 (planten, delen van planten of plantenextracten) en van de mogelijke inputstromen voor CMC3 (inputstromen voor compostering) en voor CMC5 (inputstromen voor vergisting). Een algemene beschrijving zoals in de EU-verordening verlaagt de administratieve lasten voor nieuwe gewasresten.

Mengen van meststofonderdelen, zodat ze voldoen aan de eisen

In de EU-verordening mogen (CMC's) met elkaar gemengd worden zodat ze voldoen aan de vereisten van de *Product Functie Categorieën (PFC's)* wat betreft minimale gehalten aan waardegevende bestanddelen en grenswaarden aan verontreinigingen. De EU-verordening biedt hiermee kansen om bijvoorbeeld nutriëntrijke stromen met hoog organisch stofgehalte te mengen met stromen met een hoog nutriëntgehalte. De in de Nederlandse Meststoffenwet toegestane meststoffen mogen alleen onderling gemengd als ze daarvoor zijn aangemerkt. Ze moeten bovendien afzonderlijk ook voldoen aan de vereisten wat betreft de waardegevende bestanddelen en verontreinigingen.

NB. Zuiveringslib (communaal en industrieel) is uitgesloten van de mogelijkheid om met andere meststoffen te mengen. Dit geldt zowel voor de Verordening EU/2019/1009 als voor de Nederlandse Meststoffenwet. Omdat deze mogelijkheid er niet is, kunnen circulaire nutriëntrijke stromen uit de agro-food industrie momenteel niet worden benut en verdwijnen ze via het afvalcircuit (vaak verbranding) uit de keten.

Biomassa uit aerobe zuivering van proceswater uit de voedingsmiddelenindustrie

Organismen (levend en dood) resulterend uit de biologische afbraak van organische componenten in proceswater van de voedingsmiddelenindustrie, worden mechanisch uit het water onttrokken. Deze 'biomassa' valt hiermee onder de beschrijving van inputstromen onder CMC3 en CMC5. Deze 'biomassa' valt echter ook onder de definitie van zuiveringslib, en is daarmee uitgesloten van de EU-verordening 2019/1009 bemestingsproducten. In de praktijk is voor zuiveringslib

vooral de nationale regelgeving van kracht, waar het in Nederlandse meststoffenwet een aparte status heeft. In tegenstelling tot reguliere organische meststoffen gelden voor zuiveringslib niet alleen maximale doseringen aan zware metalen per hectare, maar ook gelden normen per kilogram, gezien de potentiële risico's op overige en onbekende verontreinigingen.

DBC zou graag in de wetgeving een onderscheid zien tussen veilige stromen uit pre-consumer food-grade proceswater en het zuiveringslib van non-food bedrijven en rioolwater met de volgende argumenten:

- 1) De nutriëntwaarde en veiligheid van deze pre-consumer stromen is vergelijkbaar met andere organische meststoffen;
- 2) Er is een groot verschil in samenstelling en bijbehorende risico's met zuiveringslib uit de reiniging van rioolwater of industrieel slib van non-food bedrijven;
- 3) De duurzame ambities voor circulaire landbouw vereisen dat alle veilige nutriëntrijke stromen zo veel mogelijk naar het land worden teruggebracht.

Voor de aerobe biomassa van de agrofood industrie zou ook verwacht mogen worden dat deze als inputstroom voor CMC3 en CMC5 toegepast mag worden. Extra veiligheid wordt gereguleerd via de zeer strenge proceseisen aan compostering en vergistingsprocessen voor deze stromen. In de praktijk zijn deze processen ook vrijwillig gecertificeerd, waardoor er een gedegen borging is.

Nutriëntrijk proceswater voor irrigatie

Zowel binnen de nieuwe EU-verordening, als binnen de Nederlandse Meststoffenwet, is proceswater uit de agrofood sector niet opgenomen als meststof. De verwerking of gebruik dit proceswater valt nu nog onder de regelgeving voor afvalwater en lozingen. Er zijn op dit moment binnen de industrie verkenningen of het mogelijk is dit proceswater in te zetten in de landbouw. Uitgezocht zal moeten worden onder welke wetgeving de besproeiing van akkers met nutriëntrijk proceswater kan worden gereguleerd. Dit belang wordt alleen maar groter gelet op de steeds droger wordende zomers en het gebrek aan grondwater.